

ÇMO: Üç bakan, ya bu ülkede yaşamıyorlar ya da üç maymunu oynuyorlar!
26 Temmuz 2008

Çevre Mühendisleri Odası: Çevre ve Orman Bakanı, Sağlık Bakanı ve İçişleri Bakanı: Bu Üç Bakan, ya Bu Ülkede Yaşamıyorlar ya da Üç Maymunu Oynuyorlar!

İçişleri Bakanı Beşir Atalay, Sağlık Bakanı Recep Akdağ ve Çevre ve Orman Bakanı Veysel Eroğlu, şebeke suyu konusunda 24 Temmuz 2008 günü ortak bir basın toplantısı düzenledi. Türkiye'nin dört bir yanından kuraklık, boş barajlar, ağır metalli sular, sağlıksız içme suları, içme suyundan kaynaklı çevre ve halk sağlığı sorunları haberleri gelirken bakanlar hala "Ayşe Teyze" tavsiyelerinde bulundu: "her şey yolunda" ve "tasarruf yapın"!

Hal böyleyken üç bakanın da ağzından, ülkemizde yaşanan su yönetimi sorununa ilişkin bir açılım gelmezken, su sorununa dair politika ve proje üretme anlamında da hiçbir çözüm sunulmamıştır. Su sorununun "fatura"sı yine halka çıkarılmış ve çözüm sadece tasarruf tedbirlerine sıkıştırılmıştır. "SU"dan ve "SU YÖNETİMİ"nden sorumlu bu üç bakan sanki bu ülkede yaşamıyorlar gibi ülkesinin, kentlerinin, toplumun sorunlarından bihaber, sorumluluklarını başkalarına havale ederek üç maymunu oynamıştır: "Bilmiyorlar, Duymuyorlar, Görmüyorlar!"

Sorumlu, üç bakana sesleniyoruz: Bizler biliyoruz, duyuyoruz ve görüyoruz! Bu ülkenin, siyasilerin kayıtsızlıkları, halktan gerçekleri saklama alışkanlığı, yanlış politikaları, hatalı yatırımları, kamu kaynaklarını boşa harcamaları ve iş bilmezlikleri ile yıllardır birikerek bugünlere gelen önemli bir SU YÖNETİMİ ve ALTYAPI sorunu olduğunu biliyoruz ve bu soruna kayıtsız kalamıyoruz:

Hızlı nüfus artışı ve çarpık kentleşmeye paralel olarak su varlığımızın, hızla artan kentsel içme ve kullanma suyu, endüstriyel ve tarımsal su talebini karşılayabilmeleri için rasyonel kullanılması ve etkili bir biçimde korunması gerekmektedir. Eysel, endüstriyel ve tarımsal faaliyetler sonucu oluşan atıkların su varlıklarına verilmesi, su varlıklarının amacına uygun kullanımını engellemekte, kirlenmesine ve yok olmalarına neden olmaktadır.

Ülkemizde hızlı nüfus artışı, çarpık kentleşme, yanlış tarım politikaları ve plansız sanayileşmenin getirdiği bu talepleri karşılayacak su varlıklarının sınırlı olması nedeniyle suyun etkin yönetimi büyük önem taşımaktadır. Türkiye, su kaynakları açısından zengin bir ülke olmadığı gibi, mevcut su varlıklarının ülke geneline dağılımı da eşit değildir. Türkiye'nin artan su ihtiyacını karşılamak için su varlıkları üzerindeki baskı giderek artış göstermektedir. 1995-2002 yılları arasında, yüzey ve yeraltı suyu kaynaklarından çekilen su miktarında % 32,9 oranında bir artış görülmektedir.

Türkiye su zengini bir ülke değildir. Kişi başına düşen yıllık su miktarına göre ülkemiz

su azlığı yaşıyan bir ÷lke konumundadır. Kiři başına dūřen yıllık kullanılabilir su miktarı 1500 m³ civarındadır.

Yapılan tahminlere g÷re önümüzdeki 20 yıl içinde, ÷lkemizdeki nüfus 87 milyona ulaşacak, yıllık kiři başına dūřen su rezervi ise 1042 m³ olacaktır. Bu rakam, su fakiri olarak tanımlanan ÷lkelerdeki yıllık kiři başına dūřen su miktarına çok yakındır. TÜİK'in 2030 yılı nüfus tahminininin 100 milyon dolayında olduğu göz önünde bulundurulduğunda, kiři başına dūřen su miktarını yıllık 1000 m³ rakamında tutmanın bile çok önemli olduğu anlaşılacaktır. Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü'nün çalışmalarına göre sektörler itibariyle 2003 yılı su tüketimi ve 2030 tahminine göre ise önümüzdeki 25 yıllık dönemde su gereksinimi bugünkünden yaklaşık üç kat daha fazla olacaktır.

TÜİK Başkanlığı tarafından, belediye teşkilatları kurulmuş olan tüm belediyelerden elde edilen "Belediye İçme ve Kullanma Suyu Temel Gösterge Sonuçları" kapsamında; 2004 verilerine göre 3213 belediyeden 3159 belediyede içme ve kullanma suyu şebekesi ile hizmet verildiği belirlenmiş olup halen 53 belediye bu asgari hizmetten bile yoksundur.

Öte taraftan toplam su üretiminin bir bölümünün, fiziksel olarak, boru hatlarında ve rezervuarlarda meydana gelen sızıntılar ve kaçaklar nedeni ile kayboluyor olması da halen çok önemli bir sorundur. TÜİK Başkanlığı tarafından, 2004 yılında elde edilen "Belediye İçme ve Kullanma Suyu Temel Gösterge Sonuçları"na göre; içme ve kullanma suyu şebekesi için, şebekeye çekilen ile kullanıcılara dağıtılan su miktarı arasındaki fark alınarak hesaplanan şebeke kayıplarının ortalama % 55 olduğu belirlenmiştir. Yine, tesislerin eskiliği ve yetersizliği; belediyelerde içme ve kullanma suyu şebekesi haritalarının olmaması ya da mevcut olanlarının sağlıklı olmaması; belediyeler tarafından iletim hatlarında ve dağıtım şebekelerinde gerekli bakımın ve onarımın zamanında ve yeterli düzeyde yapılmaması; abone bağlantılarının tekniğine uygun olarak gerçekleştirilmemesi; sızıntılardan ve kaçaklardan kaynaklanan fiziksel su kayıplarının başlıca nedenleridir. Üretilen suyun diğer bölümü ise, tüketilen ancak ölçülemeyen veya bedeli alınamayan suların varlığından dolayı, fiziksel olmayan şekilde kaybolmaktadır.

Diğer taraftan Sağlık Bakanlığı'ndan temin edilen su kalitesi verilerine göre 2002 yılında; nüfusun %80'ine su temin edilmiş il merkezlerinde örneklerin % 13'üne kadar olan kısmının standartlara uymadığı, nüfusun % 60'ına su temin edilen il merkezlerinde ise örneklerin %5'inin standartlara uymadığı gör÷lmüştür. İl merkezinde yaşıyan nüfusun % 90'ı için standartlara uymayan numune oranı; mikrobiyolojik parametreler için (toplam kolibasili) % 23, kimyasal parametreler için % 21 ve fiziksel parametreler için % 10 olarak belirlenmiştir. Bu değerler su kalitesine ilişkin sorunların en başta mikrobiyolojik kirlilikten, daha sonra ise kimyasal kirlilikten kaynaklandığını göstermektedir.

Son yıllarda özellikle büyük kentlerimizin yüz yüze kaldığı su yoksunluğu, içme suyu şebekesine sızıntı nedeniyle tifo salgınları, 2008 yılının bahar aylarında Aksaray'dan Konya'ya Türkiye'nin değişik illerinde baş gösteren ishal vakaları, sayıları binleri

geçen insanın hastanelere taşınması, 12 ilin içme suyunda ağır metal tehdidi ve tüm bu konularda kamu görevlilerin duyarsızlıkları ve aymazlıkları ülkemizin bu konudaki altyapı eksiklerini ve işletme-yönetme yetersizliklerini ortaya koyan sadece küçük örneklerdir.

TÜİK'in "Belediye İçme ve Kullanma Suyu Temel Gösterge Sonuçları"na göre; içme ve kullanma suyu arıtma tesisi ile hizmet verilen nüfusun toplam belediye nüfusuna oranı, 2004 yılı verilerine göre % 42'dir. Halen %58 oranında nüfus içme ve kullanma suyu arıtma tesisi hizmetinden yoksundur.

Yukarıdaki resmi veriler ve rakamlar ortadayken, hatta çoğu üç bakanın kendi sorumluluğunda bulunan kurumların resmi verileri ya da raporlarıyla, İçişleri, Sağlık ve Çevre ve Orman Bakanı ya bu ülkede yaşamamakta ya da yine kendi ülke vatandaşlarını yanıltmaya çalışmaktadır.

Sağlıklı içme suyuna erişim sorunu bugün, kentlerimizin en önemli ve acil meselesi halini almışken dün yapılan toplantıda sayın bakanlar, tam bir partizanlıkla, "ele geçirilmesi ve kazanılması gereken" bir kent yönetimini eleştirilerinin odağına yerleştirmişler ama bu arada Ankara'da Kızılırmak suyu ile yaşanan tartışmaları, İstanbul'da Melen suyu ile gündeme gelen içme suyunun "içilebilirliği" konularını "göz ardı" edivermişlerdir !

Sayın Bakanlardan, Odamızın ve kamuoyunun öncelikle beklentisi, Türkiye genelinde içme suyunda kirlilik sorunu yaşayan 12 (on iki) kentin, nereleri olduğuna açıklık getirilmesidir. Aksi durumda, Sayın Bakanların "elinizi sabunla yıkayın" önerilerine dahi şüphe ile bakılacaktır.

Çevre Mühendisleri Odası'nın Önerileri

Temiz içilebilir suya erişim tüm dünya halklarının hakkıdır. Su yönetimi ile ilgili tüm politikalar; toplumun tamamının su kaynaklarına ulaşım hakkı olduğu ve su kaynaklarının kamu yararına uygun kullanımı temelinde oluşturulmalıdır. Herkesin ücretsiz, temiz su hakkı güvence altına alınmalıdır. Bu temelde;

- *Su varlıklarının korunması ve gelecekteki ihtiyaçların karşılanması için, gerekli araç ve teknikler geliştirilmeli, bu noktada yeni bir bakış açısı öne çıkarılmalıdır.*
- *Ulusal ve yerel ölçekte, kamucu bir su politikası oluşturulmalıdır.*
- *Bireysel ve küresel ölçekte, eşitlikçi, doğa korumacı uluslararası bir su politikasının tesisinde Türkiye öncü ülke olmalıdır.*
- *Su varlıklarının korunması, geliştirilmesi, doğru ve planlı kullanımında, yasal düzenlemeler bilim ve toplum yararı ekseninde yapılmalıdır.*
- *Su politikası ve yönetiminde, görev ve yetki karmaşasını çözecek merkezi, yerel örgütlenmeler ve tüzel düzenlemeler, yeni bir anlayışla ele alınmalıdır.*
- *Mevcut su varlıkları, miktar ve kalite olarak korunmalı ve iyileştirilmelidir.*
- *Ülkemiz yeraltı ve yüzey suyu envanteri, kullanım ve tüketim senaryoları, kamusal bir bakışla ve katılımcı bir anlayışla yapılmalıdır.*

- Hükümetler, ilgili kamu kurumları, üniversiteler ve meslek odaları ile işbirliğini, özellikle su konusunda acil ve öncelikli bir yaklaşım olarak ele almalıdır.*
- Tarımda, sanayide ve konutlarda, suyun verimli kullanımına yönelik program ve projeler geliştirilmelidir.*
- Su varlıklarının, atık sular, katı atıklar, tarımsal ilaç ve gübre kullanımı ile kirlenmesinin önüne geçilmeli, bu alanda proje ve yaptırımlar öncelikle tesis edilmelidir.*
- Kentsel altyapı hizmetlerinin (içme ve kullanma suyu, kanalizasyon, atık su) geliştirilmesine önem ve öncelik verilmeli, bu alanda da kamucu politikalar hayata geçirilmelidir.*
- İller Bankası ve DSİ Genel Müdürlüğü gibi kurumların, su politikaları ve su yönetimi alanındaki görev ve sorumlulukları yeniden tanımlanmalı, havza yönetimi temelinde yetkileri genişletilmelidir.*
- Uluslararası su tekellerinin, kent ölçeğindeki su yönetimi politikalarına, bu alandaki projelerine ve özelleştirme uygulamalarına karşı, kentsel su dağıtım şebekeleri ve arıtım sistemleri hemen kamulaştırılmalı, İller Bankası ve belediyeler eli ile yönetilmelidir.*

Odamız, toplum ve kamu yararı eksenli politikaları hayata geçirmek, kamucu su politikasını ulusal, bölgesel ve kentsel düzeyde tesis edebilmek için bu alandaki çalışmalarını yoğunlaştırarak sürdürmeyi ve bu konuda yetkili makamları uyarmayı ve kamuoyunu bilgilendirmeyi kamusal sorumluluğu olarak görmektedir.

TMMOB Çevre Mühendisleri Odası Yönetim Kurulu

25.07.2008

www.sendika.org 'dan alınmıştır.